

Ümumi təhsil təhsilalanlara elmlərin ümumi təsasları və öyrədilməsini, zəruri bilik, bacarıq və vətəndaşlıq vərdətlərini təmin etməklə məqsətlənən təhsil sistemini hazırlanması və təmin etmə təhsil pilləsidir.

Ümumi təhsil sahəsində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, "Təhsil haqqında" və "Ümumi təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunlarına, Azərbaycan Respublikasının digər qanunlarına, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin fərman və sərəncamlarına, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarına, Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi haqqında əsasnaməyə, Təhsil Nazirliyinin mərkəzi sərəncam və kollegiya qərarlarına və digər normativ sənədlərin tələblərinə uyğun olaraq qurulur.

Ümumi təhsil sistemində idarə olunması və idarəetmə demokratiyası, yerli təhsil idarəetmə orqanlarının, ümumi təhsil müəssisələrinin müstəqilliyi, təlim-tərbiyə ocaqlarında təhsilin keyfiyyətinə yön-yönləməyə əsasən tələblərin müəhlələrinə uyğunlaşdırılması, icra intizam və səmərəliliyin təmin edilməsi üçün formalaşdırılması və s. əsas vəzifələri prioritetlərin hesab olunur.

Ümumi təhsil sahəsində məqsədlər xidmət edir:

Azərbaycan dövləti qarşısında öz məsuliyyətini dərk edən, Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərlərini və ümumiyyətlə dəyərlərini, xalqın adət və ənənələrini, insan hüquqları və azadlıqlarına hörmət etməklə, Azərbaycanın qədim ideyalarına sadıq olan, sərəncamların yerinə yetməyi bacaran, müstəqil, yaradıcı düşüncəyə, səlamətə və təmizlikə, müasir dünyagörünə, yüksək mədəniyyət və intellektual malik və təhsil sahəsində xüsusiyyət və yetidilmə; Sistemlərinin təhsil, bacarıq və vətəndaşlıq təhsilalanların mənimsənilməsinə təmin etməklə, təhsilalanların ictimai həyata və sərəncamlarına məsuliyyətli və məsuliyyətli hazırlamaq.

Hazırda ölkədə 51.567.016 əgirdin təhsil alan 4443 ümumi təhsil müəssisəsi fəaliyyət göstərir ki, onlardan 4420-si (99,48%) gündüz ümumi təhsil, 7-si axşam-qiyabi, 16-si isə xüsusi məktəblərdir. Gündüz ümumi təhsil məktəblərində 3299-u (74,64%) tam orta, 797-si (18,03%) ümumi orta, 324-ü (7,33%) ibtidai məktəblərdir. Bu məktəblərdə 143079 müəllim çalışır ki, onlardan da 112971 (78,95%)-i ali təhsillidir.

Ölkədə 21.428.608 əgird (91,2%) Dövlət dilində Azərbaycan dilində təhsil alan 384086 (91,96%) məktəbdə tədris yalnız Azərbaycan, 16 (0,36%) məktəbdə rus, 6 (0,14%) məktəbdə gürcü dillərində aparılır. Digər dillərdə (İngilis, türk, fransız) təhsil alan əgirdə 0,2 faiz təkil edir: 312 (7 (7,02%) məktəbdə tədris Azərbaycan-rus, 9 (0,20%) məktəbdə Azərbaycan-rus-İngilis, 3 (0,07%) məktəbdə Azərbaycan-gürcü, 1 (0,02%) məktəbdə Azərbaycan-rus-gürcü dilləri üzrə aparılır.

Azərbaycan Respublikasının ümumi təhsil məktəblərində tədris nəzərdə tutulan xarici dil (dillər) İngilis, alman, fransız, rus, ərəb, fars dilləri arasından seçilir. Xarici dil olaraq məktəblərin 3745-də İngilis, 3090-da rus, 344-də fransız, 233-də alman, 16-da ərəb, 8-də isə fars dili tədris olunur.

Azərbaycan Respublikasında əzsaylı xalqların dillərinin öyrənilməsinə təmin olunur. Belə ki, ölkədə üzrə bir sıra bölgələrin ümumi təhsil məktəblərində İzgi, tal, İvrit, avar, saxur, udin, kürd, xənalq dilləri tədris olunur. İzgi dili I-IX, İvrit dili I-XI, digər dillər isə I-IV siniflərdə tədris edilir. İzgi dili 101 məktəbdə (13590 əgird), tal dili 252 məktəbdə (20908 əgird), avar dili 19 məktəbdə (1695 əgird), saxur dili 4 məktəbdə (585 əgird), udin dili 3 məktəbdə (154 əgird), kürd, xənalq və İvrit dili isə hər si 1 məktəbdə tədris edilir. Ümumilikdə milli azlıqlara mənsub 37123 əgird öz ana dilini öyrənir.

Ölkədə 10 məcburi köçkün rayonundan 94173 əgirdin təhsil alan 548 ümumi təhsil məktəbi

f?aliyy?t göst?rir ki, bunlar da 34 rayonda yerl??mi?dir. Bu m?kt?bl?rd? 14002 mü?llim çal??r.

Ümumt?hsil m?kt?bl?rind?n 3084 (69,4%)-d? t?dris 1, 1348 (30,3%)-d? 2, 11 (0,2%)-d? is? 3 növb?d? apar?l?r.

202011-2012-ci il d?rs ilind?n mü?yy?n edilm? 5 pilot m?kt?bin tam orta t?hsil s?viyy?sind? t?hsilin t?mayüll?r üzr? t??kilin? ba?lan?lm??, 2017-2018-ci d?rs ilind?n is? t?mayüll??m?nin kütl?vi t?t?binqin? ba?lan?lm??d?r. 2018-2019-cü d?rs ilind? 722 m?kt?bin 2140 X-XI sinfind? 47930? agird meyil v? maraqlar?na gör? t?mayüllü sinif?rd? t?hsil? c?lb edilm?dir.

Az?rbaycan Respublikas? Nazirl?r Kabinetinin "U?aqlar?n m?kt?b? haz?rl??n?n t??kili m?m?s?l?l?ri haqq?nda" 2016-c? il 11 iyul tarixli 271 nömr?li q?rar?n s?sas?n, respublikan?n bütün regionlar? ?hat? olunmaqla dövl?t ümumi t?hsil mü?ssis?l?rind? dövl?t büdc?sinin v?saiti hesab?na m?kt?b? haz?rl? qruplar? t??kil edilm?dir. 2016-2017-ci d?rs ilind? 86970 (55%), 2017-2018-ci d?rs ililind? 93035 (65%), 2018-2019-cü d?rs ilind? 98871 (75%), 2019-2020-ci d?rs ilind? 105323 n?f?r (84,2%) 5 ya?l? u?a q m?kt?b? haz?rl? q t?hsili il? ?hat? olunmu?dur.

Az?rbaycan Respublikas? Prezidentinin 17.04.2006-c? il tarixli 1414 nömr?li s?r?ncam? il? t?sdiq edilm? "Xüsusi istedadla malik olan u?aqlar?n (g?nc?l?rin) yarad?c?l?q potensial?n?n inki?af? üzr? Dövl?t Proqram?(2006-2010-cü ill?r)"n n?icr?s? il? ?laq?dar Az?rbaycan Respublikas? T?hsil Nazirliyinin "Kiçik Akademiya"lar?n yarad?lmas? bar?d?" 21.01.2008-ci il tarixli 663 nömr?li q?rari v? "Kiçik Akademiya"lar haqq?nda s?sasnam? s?sas götürül?r?k haz?rd? respublikan?n bir çox ümumt?hsil m?kt?bl?rind? "Kiçik Akademiya"lar f?aliyy?t göst?rir.

Ümumi t?hsil pill?sinin ümumi orta v? tam orta s?viyy?l?rini bitir?n ??xsl?r? ümumi orta t?hsil haqq?nda attestat v? tam orta t?hsil haqq?nda attestat verilir. Ümumi t?hsili xüsusi nailiyy?tl?rl? ba?a vuran m?zunlara f?rql?nm? attestat?, yaxud xüsusi nümun?li attestat verilir. Ümumi t?hsil haqq?nda dövl?t s?n?di –attestat növb?ti s?viyy?d? v? pill?d? t?hsili davam etdirm?k v? ya ?m?k f?aliyy?tin? ba?lamaq üçün ?sas say?l?r.

Üm?mumt?hsil m?kt?bl?rind? d?rs m?m??l?l?ri sentyabr?n 15-d? ba?lay?b mayyunun 14-d? (n(m?kt?b? haz?rl? qruplar?nda oktyabr?n 1-d? ba?lay?b may?n 31-d?) ba?a çat?r. D?rs ili birinci yar?mil - 15 sentyabr - 26 yanvar, ikinci yar?mil - 1 fevral -14 iyun olmaqla iki yar?mil? bölünür. D?rs ilini ?rzind? 5 gün (15-20 noyabr) pay?z t?tili, 5 gün (26 yanvar-31 yanvar) q?? t?tili, ibtidai sinif?r v? m?kt?b? haz?rl? qruplar? üçün 5 günlük (1-5 may) ?lav? yaz t?tili mü?yy?n edilir.

Son 5 illd? 600-d?n çox, 2003-cü illd?n b?ri is? 3200-d?n çox m?kt?b binas? tikilmi?, yened?n qurulmu? v? ya ?saslı t?mir olunmu?dur.

29 mart 2019-cü il tarixind? "Ümumi t?hsil haqq?nda" Az?rbaycan Respublikas?n?n Qanunu q?bul edilm?dir.

"Üm?mumt?hsil m?kt?binin Nümun?vi Nizamnam?si" Az?rbaycan Respublikas? Nazirl?r Kabinetinin 13 yanvar 2011-ci il tarixli, 5 nömr?li Q?rar? il? t?sdiq edilm?dir.

"Üm?mumt?hsil pill?sinin dövl?t standart? v? q? proqramlar?ri (kurikulumlar?)" Az?rbaycan Respublikas? Nazirl?r Kabinetinin 3 iyun 2010-cü il tarixli, 103 nömr?li Q?rar? il? t?sdiq edilm?dir.

Az?rbaycan Respublikas? Prezidentinin 2013-cü il 24 oktyabr tarixli S?r?ncam? il? t?sdiq edilm? "Az?rbaycan Respublikas?nda t?hsilin inki?af? üzr? Dövl?t Strategiyas?" s?n?dind? qar??ya qoyul qoyulmu?? h?d?fl?rd?n b?ri d? s?ri t?s?saslı ümumi t?hsil standartlar? v? kurikulumlar?n?n haz?rl? haz?rlanmas?d?r. Bununla ?laq?dar "Az?rbaycan Respublikas?nda ümumi t?hsilin dövl?t

---

standartlar?"n?n t?kmill??dirilmi? yeni layih? variant? v? müvafiq f?nl?r üzr? kurikulumlar?n layih?l?ri haz?rlanm??d?r.